

Hölgyeim és Uraim!

Ez egy ünnepi, vagyis jubileumi kiállításnyitó, abból az alkalomból, hogy Záborszky Gábor a minap elmúlt 60 éves. Ezt a tényt egyedül nehéz tudomásul venni, ezért aztán még maga mellé szervezett egy-két ifjabbat, úgymint engem, aki a jövő héten, követi az agg mestert, és az egészen ifjoncnak számító Buckó Györgyöt, aki rendesen negyedévvvel van lemaradva.

Jubileumi az esemény abból a szempontból is, hogy már több mint 15 évvel ezelőtt, 1994. decemberében volt itt egy Buckó-Záborszky kiállítás (együtt Heller Zsuzsáéval), amit szintén én nyitottam meg, s úgy tűnik, a művészekben él valamiféle nosztalgia akkor fényes szereplésüket illetően. Pedig az egy igencsak ironikus, hogy úgy ne mondjam, csúfondáros megnyitószöveg volt, amelyben a kiállításnyitót, mint olyant karikároztam, ami a jelenlegi, emelkedett pillanatokhoz nem lenne méltó.

Szóval itt két jelentékeny mester közös kiállítása ad számunkra lehetőséget, hogy ünnepeljük és köszöntsük őket, ami persze a születésnap ajándékozásnak egy fordított értelmezése, de a legkevésbé sem baj, mi műélvezők csak nyerünk az ilyesmivel.

A Fészek Galéria legendás helyszín, volt idő, amikor az egész városban szinte csak itt lehetett szóra érdemes kiállításokat látni, kicsi, fehér doboz, ma is pompás helyszín két olyan, minimális eszközökkel dolgozó művész számára, mint mai szereplőink.

Ennyi felvezetés után nézzük mit hoztak nekünk a kiállítók. Záborszky Gábor, aki a falakat foglalja el művészetének jelzésszerű keresztmetszetét kínálja: régebbi és újabb művek elegyét. A rá jellemző

arany és ezüst szín, illetve e felületek és sugárzásuk műbe komponálása, ezzel párhuzamosan a papír, és a papírmassza alapanyagként történő felhasználása most is jelen van. Az ezen materiából alakított reliefek és térbe kilépő tárgyak egy-egy motívum, vagy gondolatkör által egységesülve sorozatokká, összefüggő együttesekké rendeződnek. Művein magától értetődő természetességgel olvadnak egységbe a transzcendens, misztikus elemek és érzetek valamint a köznapiságra utaló, vagy valóságos tárgyi idézetek, az elvont fogalmi és a konkrét forma-vonatkozások. A puritán anyag és szín mindig jellemző volt munkásságára, míg a 90-es évektől kezdve használja a maga nemében életveszélyes ezüstöt és aranyat. Az újabb műveken viszont a kiegyensúlyozott szigorú és lágy geometrikus formáihoz festői hatású gesztusok, cikkázó jelek társulnak. A földfelület-homokfelület homogén egységét ezüst-arany foltok, cseppek, vonások borzolják, ezzel teremti meg a jellegzetesen kontrasztos Záborszky világot.

Buczko György esetében a tér került kisajátításra: a hat mű a sokszínű mester minden mostani érdeklődését sorolja. Van üvegszobor, rétegelt, rogyasztott üveglapokból összeálló kapu, ami eredeti szobrászati munkásságát jelzi. Van fém, rusztikusan barázdált sötéten matt felülettel, súlyos testiséggel, valamint alumínium a maga rusztikus spródságával.

Buczko esetében mindig a monumentalitásról van szó, miközben cseppet sem apró művei tulajdonképpen modellek egy nagyobb, készülő műhöz. A statikai – alapvetően szobrászi, de anyagbéli – kérdések fontos szerepet játszanak, különösen, hogy mindig ellentétes karakterű, és viselkedésű anyagokat, az üveget, fémet, követ társít. Túl a fogalmi kettősségen: a súlyos és könnyű ellentétpáron, a fizikai valóság és szobrászi összhatás is rendkívüli.

Természetesen van üvegszobor is, a „függőn”, ami az egyik esetben színes

üveg, a másikban eredeti függőn, s a köré épített installációtól emelkedik – süllyed – műalkotássá.

Buczko egy pillanatra sem tagadja meg önmagát, iróniáját, a terem közepét bámulatos üvegasztala foglalja el: egy gyönyörű tárgy, amelynek párja mint posztamens szerepel ugyanitt, ez viszont mint mű jelenik meg, súlyosan és szépségesen.

Engem mindig lenyűgözött az a frivol könnyedség, amivel mindkét mester a szakmai konvenciókat kezeli: az anyag és formahasználat szabályaival ellentétes, szabad gondolkodás és műalakítás mindkettőjük művészetének lényege. Talán ez köti össze őket, sokkal inkább, mint az azonos évjárat. Bár ki tudja, lehet, hogy az azonos kor és a gondolkodásmód között lehet valami összefüggés. De hát annyi mindenki született 1950-ben és ugyanakkor egyikük sem teremtett olyan életműveket mint ők. Tehát marad a tehetség, következetesség, munka, elhivatottság. Úgyhogy gratuláljunk nekik, és tíz év múlva várunk mindenkit ugyanitt, hogy meglássuk mire mennek addigra.

Fitz Peter

elhagyott:

Fénel Gullin

2010.04.20.